



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

21. An donatio remuneratoria, & ex causa possit reuocari ob
ingratitude. Ex p. 8. tr. 6. res. 117.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

enquam, v. Donatione largitus, n. 81. Sed hac opinio nullo solido fundamento nititur: vnde merito illam reiciunt Tiraquellus loc. cit. n. 82. Ioannes Lupus rubric. de donat. §. 5. n. 29.

4. Alij tenent, merita, seu obsequia dici æquivalentia, quando in modico excedit donatio meritorum valore, nempe, in quarta parte, vt, si merita valeant duodecim, vt donentur sexdecim: tunc enim tota donatio censetur remuneratoria; secus verò si excessus sit nimius, quia tunc in illo erit liberalis donatio. Ducuntur ex l. si vero §. Idem Papinianus, ff. mandati, quia ibi patronus donauerat fundum liberto, postea pretij, quod soluerat pro eo fundum, & libertus postea consentiens fundum vendi per patronum, censetur animo remunerandi consensisse, vt valeat venditio facta per patronum, & ipse integrum pretium recipiat. In quo non tantum cõmetur beffis pretij, quod patronus ei donarat, sed etiam triens pretij quod ex propriis bonis libertus soluerat. Hanc opinionem tenent Nauarr. de red. g. l. n. 91. & in Apolog. ad eum librum, in prima edit. q. 1. menit. §. n. 6. & Barbol. l. que doctis. n. 69. ff. solut. matr.

5. Caterum, quamuis hæc sententia probabilis sit, vt fatetur etiam Sanchez lib. 6. de matr. disp. 6. n. 9. in fin. nihilominus probabilius est hoc arbitrio prudentis relinquendum esse, attenda donantis qualitate. Cum soleant diuites ac nobiles multò maiorem referre gratiã, c. 1. de donat. sic Tiraquellus in l. si vnquam, v. Donatione largitus, n. 84. & 86. Cod. de reuocand. donat. Iul. Clarus lib. 4. recept. §. donatio, n. 8. sed pone Ioan. Garcia de donat. remuner. n. 53. Socinus lenior cons. 295. col. 3. versic. circa secundum. Menochius de arbit. lib. 2. centur. 2. caf. 132. n. 7. & 9. Tapia in l. fin. ff. de const. Princip. 2. p. c. 9. n. 8. & Sanchez loc. cit. Quare optimè Tiraquellus, Menochius, Tapia, & Sanchez inquirunt, totam donationem dici remuneratoriam, quamuis merita excedant id quod diuites, ac nobiles in eo euentu remunerare solent. Sed circa præsentem questionem vide omninò ex Theologis, præter citatos, Fagundez de contr. lib. 4. c. 3. n. 6. ex Iuriscõsultis Bocerus tr. de donat. c. 13. n. 22.

RESOL. XXI.

An donatio remuneratoria, & ex causâ possit reuocari ob ingratiudinem? Ex p. 8. tract. 6. Ref. 117.

§. 1. **R**espondeo negatiuè ex l. si pater. 34. §. vlt. vbi Glossa in v. Irreuocabilis ff. de donat. & l. meum §. animaduertendum, vers. sed vim, ff. quod metus causa. Iason in l. ex hoc iure §. n. 54. ff. de inst. & iur. Alexander cons. 216. n. 3. vol. 2. Hippolytus ad tit. Inst. de donat. n. 107. Cacheranus dec. Pedem. 139. n. 9. & 28. Tiraquellus in l. si vnquam 7. in v. Donatione largitus, n. 13. 14. 15. 17. C. de reuocandis donationibus, Iosaphus Ludouicus in communibus conclusionib. concl. 18. n. 333. Modestinus Pistor. cons. 13. n. 67. lib. 3. Menochius cons. 1. n. 67. lib. 1. n. 66. lib. 4. Natta cons. 121. n. 14. tom. 1. Antonius Gabriel Romanus de iure quasito non tollend. concl. 6. n. 6. & conclusionem 7. n. 2. Emmanuel Suarez in thesaur. recept. sent. lit. D. n. 235. & 236.

At dissentit ab hac opinione Arias Pinellus in l. 1. C. de bonis maternis. p. 3. n. 62. vers. Infertur septimo, pag. 381. & Fridericus Bruckman tr. de Regalib. memb. 2. ff. tit. 7. n. 117. & seq. c. 4.

2. Sed et si donatorij meritum nomine non competat actio (quo vtuntur argumento) quia tamen nominatim & expresse ob merita donatorij in ipsum cõtulle donationem, proindè que potius permutare, & compensare, quam donare dicatur, vt supra ex iuris textibus ostendi, inhærendum videtur opinioni communi.

3. Cui nihil refragatur, quod conditio indebiti competit quoque aduersus eum cui solutens ad actum referre

tenetur Petr. Costalin l. naturaliter 13. ff. de condit. in deb. Reulmerus ad l. 1. Frater & frat. 18. ff. de cond. in deb. & alij, quos refert, & sequitur Haxelma disp. 10. rub. 8. Aliud est enim soluere, aliud donare: qui soluit, necessitate se obligatum ad soluendum existimat; qui verò donat, certus est, se ad donandum non esse astrictum, l. donari §. 2. ff. de reg. iur. & l. donari 29. in princ. ff. de donat.

4. Itaque dicendum est, quòd supra firmamus, donationes ob causas non posse reuocari ob ingratiudinem, quicquid asserat Pinellus. Et ita nostram sententiam præter Doctores citatos tenet doctus Neguerol. tom. 1. allegat. 6. n. 86. & Molina de primog. lib. 4. c. 11. n. 45. & ex Theologis alter Molina de iust. tom. 2. disp. 292. Baunius tom. 3. lib. 11. c. 8. & Fagundez de contri. lib. 4. c. 3. n. 7. quibus omnibus adde ex Iuriscõsultis Cabreròs de mens. lib. 2. c. 3. n. 38. & ex Theologis Vvadingum tract. de contrati. disp. dubi. 12. §. 1. n. 5. & Cardinalem Lugo de iust. tom. 2. disp. 23. sect. 12. n. 75. qui obseruat aliquos, superiùs dicta limitare & asserere reuocari posse donationem remuneratoriam, quæ licet facta fuerit ex decencia, liberalis tamen est, vt si famulo ultra stipendium debitum, aliquid vterius datum est ob benè præstitum obsequium, vel si Princeps remuneret obsequia subditorum; ita Pinellus, quem refert, & sequitur Molina. Hoc tamen verum existimo tunc solùm, quando donatio fuit absolutè gratuita propter excessum, quo merita remunerata fuerunt, inò nec tunc reuocari possent tota donatio, sed solùm quoad excessum; qui solus fuit gratuitus, reliquum verò fuit datum ex causa ex debito gratitudinis.

RESOL. XXII.

An donator reueatur euictione, si donatio sic remuneratoria? Ex p. 8. tr. 6. Refol. 118.

§. 1. **P**ro affirmatiua sententiã non desunt Doctores, quos refert, & sequitur Tiraquellus in d. l. si vnquam, §. in v. Donatione largitus, n. 59. C. de reuocand. don. At negentem sententiam probat Decius in l. si donatio ne 13. n. 25. & seq. C. de collat. hoc argum. quòd donatario nulla competeat actio pro illa remuneratione sibi facta, & sic pro re donata, proindè que nec euictionis nomine agere posse existimatur. Et certe aientem non iuuat opinionem textus in l. id emque 10. §. vlt. & l. si verè non remunerandi 12. in princ. ff. mandati. Nam mandati actio, de qua ibi agitur, non competit donatario contra donatorem, sed aduersus debitorem, cõtra quem nata fuit etiam ante remuneratoriam donationem.

2. Sed his non obstantibus, Menochius cons. 422. n. 19. & Bocerus tr. de donationib. c. 3. num. 91. putant etiam si donatio remuneratoria inceperit à promissione datorem teneri ad euictionem: quod etiam docet Vlrius Hunnius in Encyclopadia iuris, p. 3. tit. 26. c. 5. n. 21.

RESOL. XXIII.

An in donatione remuneratoria facta à Nouitio seruanda sit forma prescripta à Concilio Tridentino, c. 16. sess. 25. de Reformat?

Et in textu huius Resolutionis refertur donationes remuneratorias inter patres & filios, ac inter coniuges, & filium spurium: & inter Clericum, & concubinam valere. Et quod ob beneficium in pupillum, vel adolescentem collatum tutor, aut curator de bonis pupilli, vel adolescentis remuneratoriam donationem facere possit. Idem est de Procuratore Generali cum libera administratione constituto. Ex p. 8. tr. 6. Ref. 121.